

Locuint'a Redactorului :
si
Cacelari'a Redactiunii :
e in
Strat'a Morarilor Nr. 13.

Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la coresponden-
tii regulari ai „Federatiunii“
Articoli trămași și nepublicați se
vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literario, comercialu si economicu.

Va esî Marti-a, Joi-a, Sambăt'a si Dominec'a, demanet'a.

Pest'a, 3/15 iuniu 1868.

Dupa unu anu anu, si trei lune si mai bine, de guvernare constituutiunale liberale, unguresca, care promitea ceriul si pamentul, ai potè ascepta cu dreptu cuventu, ca poporele seapate de cat-nelo absolutismului si asiediate sub unu guvernul atâtul de fericitoriu! sê vina a constatà unu progresu evidentu in tote; innaintare in cultura, usiorare in sarcine, aventu in bunastarea materiale si in tote binecuvantările libertății si vietiei constituutiunali. Inse, amara insielatiune! in locu de libertate constituutiunale: absolutismu, in locu de imbunatâfrea starei materiali: sapa de lemn, in locu de micsiorarea greutătilor: immultârea si crescerea acestor'a, in locu de progresu: regresu in tote. Eca aci, in câte-va trasure, resultatulu multu laudatei guvernâri constituutiunali unguresci, am potè dîce preste totu, fatia cu toti locitorii tierelor de sub asie numit'a corona a s. Stefanu, dar' o dîcemu numai fatia cu natiunea nostra, a cărei nendreptătire intrece pre tote celelalte. Pre-scindendu, că la croirea sortii nostre, natiunea româna s'a considerat ca si candu nici n'ar' esiste, abstragandu de la ace'a, că sub lăsc'a constituutiunalismului, in innodatur'a de statu in care traime, se trateza asta-di despre sortea natiunilor si tierelor dupa bunulu placu alu aliatilor de la potere, — sê vedem, dora vomu potè astă aiurea, celu putien, urme de constituutiunalismu, dora vomu potè constatà, in favorulu natiunei nostre, aiurea ce-va diferintia intre asta-di si inainte de ast'a cu 7 séu cu 20 de ani.

Sêncepemu de la libertatea individuală. Fratii magiari ne-au absolvatu de a mai ilustră si noi starea acestei libertăți in Ungaria si celelalte tiere de sub domnirea unguresca; diurnalele unguresci si interbelările facute de deputati unguri in dieta au demonstrat lumei, pana la ce gradu alu desvoltarei a ajunsu libertatea individuală si in legatura cu acésta dreptulu de asociare sub constituutiunalismulu ungurescu. Sê mergemu mai departe, sê alergâmu prin cutare comitatul romanescu. Oficiali de susu pana diosu: unguri, cari si-batu jocu de limb'a romanesca, de care propriaminte in constituutiunalismulu de fatia nice n'au lipsa, că-ci nice cutare documentu vechiu romanescu aclusu la cutare cerere séu cercare nu se primesce. Daca se mai afla pre unde-va căte unu notariu comunale romanu, se afla indata destule preteste pentru a-lu — departă, si are a se tienă fericiu daca, pentru cutare faptu, care altui-a — ne-ninținatu cu pecatulu de a fi romanu — i s'ar' ascrie de meritu, nu este trămașu in puscaria. Ba constituutiunalismulu ungurescu merge atâtul de departe, organele guvernului liberalu suntu atâtul de fideli intru executarea poruncilor nu scim cui, in cătu daca unu notariu romanu d'in causa de morbu cere concediu pre căte-va dile, acel'a i se acorda numai daca acelu notariu va petrece acolo, unde poruncesc domnul vicispanu constituutiunalu! (Vedi mai la vale casulu notariului Philimonu). Ori cum vomu luă lucrul si ori cătu vomu cercă, pre langa tota bunavoint'a noastră noi nu potem află intre absolutismulu nemtiescu si constituutiunalismulu ungurescu alta diferintia, de cătu, in casulu celu mai bunu atât'a, că totu ce a fostu atunci nemtiescu este acum ungurescu. Că-ci umai nu stă constituutiunalismulu in ace'a, ca sê aibi 20 de ministri in locu de 10, sê platesci 3 fl. dare in locu de 2, sê aibi una dieta, care se invertă ca una masină dupa voi'a acelor'a cari nu respecta alte interese de cătu cele a le implierei vanitatei loru? Dora numai nu vei dîce că traesci in vietia constituutiunale, unde majoritatea poporeloru, unde in specie una natiune de trei milioane se neconsidera totalminte in favorulu unei fractiuni ajușne la potere?! Si totu-si, minunea mi-

nuniloru, guvernamentalii, foiele platite, unu lingâu de la „Esti Lap“ se mira că pretindemu drepturile natiunei nostre, ba ne intreba că cum si vorbim cu noi de drepturi de a le nostre „că-ci totu strigâmu că n'avem, dara fiindcă vorbim de ele, se vede totu-si că aveam drepturi“ — asculta acolol inteleptiune unguresca! Dar' dieu, avem drepturi ca si voi, că-ci drepturile natiunilor nu se impartiesc d'in pomana unguresca, ele suntu proprie a le natiunilor, neprescriptibile si nu potu peră de cătu de odata cu acele natiuni, ele potu fi inse usurpate, si aci este totu necasulu, dle Urházy séu care atti scrisu' acea minune in „Esti Lup.“ Nu cersim cu drepturi de la voi, pretindemu numai sê ni se recunoscă ace'a ce ni se denega cu forța, pretindemu totu ace'a ce pre-tindeti voi ca natiune, si pana candu nu ni se va recunoscă, ace'a, ce trebuie sê ni se recunoscă, nu va fi pace in tiera. In dar' ve veti bate capalul, a trecutu tempulu usurpărilor, asta-di nu se mai lasa nice una natiune s'o porte țotu trasi — impinsii de nasu. Caus'a nostra va triumfă in butulu toturor opintirilor vostre malitiose, si fruptele cerbicie vostru le veti gusta numai voi.

Una scire electrica ne incunoscintieza demisunarea ministerului Bratianu si incredintarea lui Costaforu si Plaginu cu formarea nouului cabinetu. Si pana ce vomu trage informatiuni mai de aproape constatâmu cu dorere nemultiemirea, ce o simtîmu pentru neconstant'a fratilor nostri de d'in colo.

Caus'a asasinarei principelui Mihailu inca nu e cunoscuta. Se crede totu-si că d'in motive politice s'a comis u acesta crima infricosata. Cercetarea se urmează cu cea mai mare rigore. Ministrul de resbelu au adresat cătra armata una prochiamatiune in care areta de urmatoriu in tronu pre nepotul principelui asasinat: Mila Obrenoviciu, carele abie e de 13 ani. Se acceptâmu votulu scupcinei (diete) care se va intîrni pre 2 iuliu a. c.

Pest'a, 10 iuniu 1868.

Nu e lucru necunoscutu, că in un'a d'in siedintele trucute alo dietei de aici, am fostu facutu o interbelatiune pentru abusurile ce se facu cu celu mai delicat si celu mai discretionabil secretu alu epistolelor. — Se scie si respunsul ministrului respectiv; respunsu ce tota lumea poto vedè, că nu potu fi indestulitoriu; pentru că pre candu dlu ministrul a dîsu, că nu scie de astu felu de abusuri, dar' va cercetă lucrul, nu a dîsu că este aplicatu a emite ordinatiune ca abusurile să incepe.

Dar' nu vreau sê me ocupu de respunsulu dlu ministru, ocupu-se escrivint'a sa, si acel'a cari i-au aplaudat respunsulu, si căroru, fiindu fătul loru, singuru e respunditoriu!

Vreau numai a face cunoscutu onoratului publicu cetitoriu, cumu diurnalele magiare mai tote fără distingere de colo impingu si tragu acea interbelatiune, fiesce care dupa cumu i vine mai bine la socotela, si fiesce care dupa poterea stomacului său, precumnu potu mai multu séu mai pucinu sê consume d'in pilulele amare ale receptului medicalu.

Se însemnă inainte de tote, că nici unu diurnal magiaru n'a reprobusu motivele, pe cari amu basatu interbelatiunea; nici unu diurnal magiaru n'a publicat cuventarea, in care amu motivat cu fapte a mana interbelatiunea mea. — De altumintera acésta e manier'a loru, maniera de seductiune. Scim d'in trecutu, că aceste diurnale n'a publicat nici o cuventare a deputatilor romani ori de alta natiune, cari cuventari nu le-a venit la socotela loru; ci a publicat numai responsurile sofistice ale contrarilor acelor deputati; celu mai bunu metodu de a-si 'acoperi slabitiunile, si de a tienă in ratecire pe publicul loru cetitoriu.

Bine; daca cugeta diurnalele magiare, că acésta e calea luminarei si capacitatei reciproce — apoi placa-le, mergă pe acesta cale; noi nu li vomu stă in contra, pentru că si vremu, nu li-am potu, dar' celu pucinu unu simtiu de compatimire nu ne voru potu refușă.

Diurnalul magiaru „Pest'i Hirnök“ d'in 6 iuniu a. c. intr'o corespondintia particulară d'in Pest'a 4 iuniu a. c. tractă in specie de interbelatiunea mea de sub cestiune.

Si ce dîce acestu corespondint? Dice că „Romanii

Pretiul de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.
Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tap'a timbrale pentru fiecare publica-
tione separată. In Locul deschis
20 cr. de linia
Una exemplară costa 10 cr.

d'in ce in ce se areta in fatia mai placuta si mai placuta; dovedesc acésta, malitios'a interbelatiune a lui Borlea, in siedint'a d'in 4 iuniu.“

Va sê dîca o interbelatiune basata pe fapte e malitiosa in ochii dumnilor. Si pentru ce? Pentru că spuneti-o dreptu, adeverul ve dore si ve sieze bine a-lu boțează de malitiosu, că-ci asiă sunteti invetiați; era romanii, ati voi, sê arete fatia placuta, sê taca si sê taca, sê suferă si sê suferă in perpetuum.

„A interbelă pe guvernul magiaru re-spunsabilu si constitutionalu in modu atâtul de tendentiosu si vatematoriu, este in contra cuvenintiei parlamentari. Totu casulu tienendu-se de sféra administrativa, dlu Borlea ar' fi trebuitu ca acolo să merge mai an-tâiu, si numai daca acolo nu i-ar' fi potutu servî cu desfuciri indestulitorie, atunci se fia bufnitul interbelatiunea sa contra ministeriul in dieta“ — dîce corespondintele lui „Pest'i Hirnök.“

Sê-mi ierte dlu corespondint daca i voi spune, că n'amu sê invetiu de la dumnilui, ce este cuvenint'a parlamentare: mai multu ar' avè sê invetie dumnilui ce este cuvenint'a diurnalistică si sociale, dupa-ce nu credu sê cunoscă cuvenintia parlamentaria; era tendentiositatea si vatemarea esto o calitate eminenta a domniei sale, proba intregulu său articolu. Dar' firesc ministeriul e responsabilu, e constitutionalu, si a-lu interbelă pentru abu-suri in fapta, nu potu fi de cătu vatematoriu si tendentiosu — asiă argumenteza in logic'a sa nerosponsabilul corespondint d'in „Pest'i Hirn.“

„Sê fiu cerutu desluciri pe cale privata.“ Pricepu, forte pricepu. Te cunoscu puiul intunecului. — Ve feriti de publicitate; voiti incusituni secrete. Si apoi ce s'ar' fi ajunsu cu cererea deslucirii private? Aceea ce amu ajunsu si cu interbelatiunea. — Că vomu face, că vomu cercetă că, că si nu sciu inca căte că; dar' in fine, că acel's a s'ar' incalcă astu felu in cătu neci dlu corespondint n'ar' pricepe nemica d'in elu, si in urma ar' fi rezultatul nimica, precum va rezultă si dupa interbelatiune; pentru că cunoscem cum se facu astu-felul de cercetări. — Cu interbelatiunea celu putienu amu constatatu unu reu, ce s'a intemplatu nu numai mie, ci si altorui multi, si s'a intemplatu sub laudatulu guvernul responsabilu si constituutiunalu.

Corespondintele dice mai departe: „că epistolele au potutu fi reu sigilate, său coperta a potutu, fi rea.“ Eca o apucatura incusitională, pare că chiar dlu corespondint singuru are se faca incusituna, statul de bine se precepe la apucaturi, ce ducu la rezultatul nu de a descoperi, ci de a acoperi fapt'a. — Dar' n'amu pusu epistol'a pe mes'a casei asiă cum amu primit'o de la posta, n'a vedutu toti cătă au voit, că ace'a epistolă a avutu si coperta buna si a fostu si bine sigilata, si că chiaru pe langa sigilulu trimititorului, chartia a fostu rupta de mana omeneasca — că d'in intemplare astu-felul nu s'a potutu rupe — unde a fostu copert'a lacerata in altu locu? Cum a potutu fi rea, său epistol'a rêu sigilata?

„Pote continua corespondintele — Dlu Borlea numă cu astu-felul de omeni stă in corespondintia, cari nu suntu inca dedati la scrierea de epistole, si inca si mai putienu dedati la copertarea si sigilarea loru.“

„Mi-ar' place a potè presupune, că dlu corespondintele glu-mesce; dar' vedu că in malitia e pre seriosu, altumintera nu l'asuu potè crede capabil de a afirmă aceea, despre ce si d'in-sulu ar' trebui să rida, si in adeverul ar' si ride, candu i-o ar' spune altulu. Sê acie inse, daca nu o a sciutu pana acum, că io servescu ca oficialu de ani 18, si că acel'a, de la care mi-a venit epistol'a de subu costiune a servit asemenea ca oficialu ani peste 20, si atâtul io cătu si acestu-a amu manipulat si bani oficiali, tramiendu-i de la unu oficiu la altulu său la privati si asiă a trebuitu si trebue să fiu bine dedati atâtul cu scrierea corespondintelor, cătu si cu copertarea si sigilarea loru.

Si afirmarea de mai susu a corespondintului inventiosu si malitiosu inca e o eclatante apucatura, pentru ca cercetarea să nu duca la adeverat'a descoperire a faptului.

„Că violarea e pistolei nu s'a facutu prin vre-o politia secreta, se vede si de aco-lo, că oficialu postale fără necio genare si-a pusu pe ea stampiliulu oficiosu; si atât'a ar' potè vedè ori cine că daca cabinetul negru ar' ambla de bratul cu parlamentarismulu, si epistolele ar' trece prin censura politiale,

atunci desfacerea acelor-a nu o ar' esecută atât de neghiobesce, în cîtu aceea sâ se pota observă."

Frumosa doctrina si acésta a domnului corespondinte; si morau si mai frumosu. Pare că si-a propus a pune in gur'a respectivilor vinovati tote respunsurile, cu cari sâ si-acopere vinovati'a.

Inse chiar' aceea, câ post'a a pusu, precum dice corespondintele, stampilulu (noi credeau că aci intielege sigilulu) pe epistola, este metodulu celu mai aptu pentru a seduce si a face, ca omulu sâ nu creda, că s'a comis in adinsu violarea de epistole, si asiă nu mai e lipsa, ca cabinetulu negru sâ amble de bratu cu parlamentarismulu (audi colo, cabinetulu negru de bratu cu parlamentismulu!) — frumosu conceptu alu dlui corespondinte despre parlamentarismu) pentru ca rumpeara epistoleloru sâ nu se faca atât de neghiobesce.

„Ne-ar' veni voia — dice corespondintele mai departe, a presupune, că boiciculu (bak lôvés) de interbelatiune nu s'a facutu atât in interesulu secretului scisoriloru, cîtu mai vertosu pentru ca sâ arete la lume, că guvernulu magiaru sub scutulu libertatii intrebuintieza tote midi-locele nedrepte intru radicare a poterei sale."

Dlu corespondinte pota presupune ce si cîtu va voi: numai un'a nu pota presupune, că adeca in presupunerea s'a ar' fi infalibilu. Eu d'in parte-mi n'asiu voi sâ presupunu, că guvernului magiaru, său ori căru altu guvern, i-ar' potè succeda a intrebuintia lungu timpu medi-loce nedrepte pentru radicare a sustinerea poterei sale.

De altmintera' io n'am a acusatu guvernulu, io am cerutu numai deslucire; pentru aceea dlui corespondinte nu-i stă chiar' bine a face pe denunciantele.

Dar' lucrul — continua corespondintele — „a trebuitu terăitu naintea parlamentului, ca sâ pota areta, că n'ai ce te miră de tendintele separatistice ale dacoromanticiloru (a co-romanticusok) ardiori de entusiasmul blasianu, a tîtiati de suflarea din Bucuresci, candu ministeriulu responsabilu magiaru neci aceea nu pota impedeacă, in cîtu epistolele lui Borlea rêu copertate, si reu sigilate sâ nu se desfaca, sâ nu se violeze. — Firesce cu o natiune, care sufere astufeliu de guvern nu pota trai in amicitia! — Si precum se dice căs'a de jesu poto fi gata la mai multe interbelatiuni de aceste plăcute, pentru că, vedi bine, că vine principale Napoleonu, naintea căruia-trebue aretatu, că pentru ce talerii prusesci si rublele rusesci au mai multa putere amagitoria naintea magiloru din România (ungurulu tendintiosu dice havasalföld) de cîtu are libertatea constituționale eluptata prin magari."

Amu tradusu acestu pasagiul intregu, pentru ca sâ se veda, cumu argumenteaza magarii la ori ce lucru, unde le lipsește ori ce altu argumentu. Acésta e nota stereotipa la ei, care totu de una o canta, candu n'au alt'a. Suntem inspirati d'in Bucuresci, suntem daco-romani, avem tendintie separatistice; capetâmu si lucrâmu cu taleri prusesci, cu ruble rusesci si cu, ce mai sciu io, ce felu de taleri si ruble; suntem mai amagiti de acestu, de cîtu de libertatea constituționale (?) magari. Eca argumintele magiare reproduce la tota ocasiunea, de cîtu ori si romanii si-ceru si pretindu libertatea loru, libertatea romanesca, — ba si atunci, candu unu deputatu romanu cu argumentu, care se pota prinde cu man'a, cere numai deslucire de la ministeriulu responsabilu. Argumint, cari nu numai că nu suntu basate neci pe o faptă, ci despre care singuri acei-a, cari le intrebuintieza, suntu pră convinsi, că suntu scornture numai si apucature tendintiose si cari de a tâte-ori au fostu refranse. Dar' totu indaru, că-ci ei viseza totu taleri prusesci si ruble rusesci! ei, in daru, se cine-i flamandu, paneai-e in gandu, dice romanulu. — Noi, bata i amarulu de taleri si ruble, neci fati'a nu lo-am-vediu-o; poto D. vostra, cu bun'a manipulare a postelor, veti fi datu de vreo epistola incarcata cu astufeliu de mana ceresca, fîti buni, aretati-ni-o si noue, ca sâ-i cunoscemua maru fati'a.

Dar' vine principale Napoleonu, si elu inca se va convinge despre adeverulu (?) asertiuniloru vostre. Dati, mergeti si informati-lu, nu cumva sâ treca pe aici si sâ nu se convinga despre mintiunile, ce de atât'a timpu bucinati prin foile vostre.

„Suntu, cari credu si acea (ore crede-o si corespondintele?) că tota interbelatiunea numai pentru aceea s'a facutu, ca sâ se pota convinge că ore, dandu-se ocasiune, potere aru riscă in epistole nesce conspiratiuni secrete, proclamatiuni, si invoiri secrete."

Talentul inventiosu alu corespondintelui este de admirat. Trebuie, că pă candu astfelii de epistole se stracora in tiera de cătra refugiatii magari, le va fi vediendu si d'insulă desfacendu-le, si de aci si va fi remas in memoria inventiunea de mai susu. Ci noi admirâmu si fin'a, ba nu, rafinat'a maniera, ce o dovedesc in modu de calumnia.

Aci corespondintele gata cu mine, si se intorce cătra deputatulu Madarász; — io inca asiú poto fi gata pentru totu dezlana cu dumnilui. Vreu numai sâ-i aretu minunat'a

consecintia logica, ce dovedesc in pasagiul referitoriu la Madarász.

Corespondintele dice:

„Mai interesantu a fostu, că intru aperarea lui Borlea sa scolatu Iosifu Madarász, se vede, ca dlu Madarász a uitatu, că la 1848 nu partitul lui Deák, terorisat apan' la minoritate, a fostu aceea, care a incredintat pe consangenul de nume alu Dlu Madarász, pe famosulu ministru din Dobritinu, ca sâ infiintieze unu cabinet noir, care sâ se ocupe cu desfacerea si spionarea epistoleloru — ci guvernulu lui Kossuth a fostu acela, si a uitatu că acestu cabinet sub immediată inspecțiune a diamantosului Dnu M. asiă spargea la epistole ca ouele rosie la pasci."

Frumosa descoperire a unui secretu publicu; dar' si mai naiva deductiune; si inca si mai virtuosa aperare a ministeriului actualu.

Adeca nu ministeriulu esită de sub' aripele Dlu Deák, ci ministeriulu lui Kossuth a fostu, care a facutu institutiuni anume pentru frangerea epistoleloru; ca si candu atât unulu cîtu si colalatu n'ar' fi séu n'ar' fi fostu magiaru, si ca si candu ministeriulu actualu n'ar' stă pe bas'a acelor legi, pe cari a statu ministeriulu lui Kossuth, si ca si candu unulu ca si celelaltu n'ar' avea totu aceea-si intentiune, in cele mai multe privintie!

Crede-mi, istetie corespondintele, că, dio, nu i-o amu comis boicicu cu interbelatiunea mea, ci Dta cu acésta naiva descoperire, despre care poto fi că unii pan'acum nu au sciutu nemicu.

Aci inse corespondintele are tendintia de a negri pe Kossuth, ca asiă sâ radice nimbulu guvernului de acum. N'am nemicu in contra. Pentru noi Kossuth ca si Deák, si Deák ca si ori care partita magiara. Compatimim numai guvernului, că astu-fel de arguminte naivo si nelogice se folosesc intru aperarea lui, — nu sciu ce va fi cugetatu Dlu ministeru respectivu dupa cîtirea acestui famosu articlu din „Pesti Hirnök“, si in cîtu s'a bucuratu de acésta aperare minunata, — dar' i-o dupa cîtirea pasagiului din urma aducendu-mi a minute de vechiulu proverbiu amu esclamatu: „Feresce-me Domne de amici prosti si neghobi, că-ci de inimici me voi aperă eu! —

In urma insemnu, că „Pesti Hirnök“, de candu esiste, de atât-ori si-a schimbatur coloroa, de căte ori s'a schimbatur si guvernului, si totu de aun'a s'a scolatu intru aperarea guvernului domitoriu; guvernele ce voru urmă cestui de acuma, potu fi sigure de sprințului lui „Pesti Hirnök.“

Aprigu si constantu diurnal!

Sigismundu Borlea.

Oradea-Mare, 8 iuniu 1868.

Domnule Redactoru! Totu am asceptat sâ vedu in stabilulu dtale diuariu atare raportu despre siedintia publica a societății de lectura de aice. Inse insedaru. D'intre atâtia junci romani, căt se afla aice, nu s'a gasitu neci unulu, carele sâ tramita nescari impartesiri si pentru foile nostre natiunale. Destulu de reu. Deci ca si cotitorii acestui diuariu sâ aiba cunoștința despre decursulu acelei siedintie publice literarie, vinu a vi tramite eu căte-va schitie.

A treia dî de Rosalie sér'a dupa siepte ore sal'a cea mare a otelului „arborele verde“ era indesuta de romani adunati si d'in cele mai indopartate locuri spre a asiste la acésta festivitate natiunala. O frumosa cununa de domne si domnișoare inca onoră cu presintia sa conferintă junilor nostri. Cam pe la 7 si diumatate se infatisă si dlu episcopu Iosifu Popu Selagianu si fu salutatu de corulu vocalu alu alumniilor seminaristi. Afara de dlu episcopu mai asistara si cătiva canonici, protopopi, preoti, diregatori, advocati si alti intelectuali in numeru mare.

Productiunea se incepă la 7 si trei patrarie cu unu „caatu salutatoriu“ cantat de corulu vocalu alu tenerimii seminaristi domesticu.

Dupa acésta se urcă la tribuna conducatorulu societății dlu Iustinu Popfiu si prim unu discursu mediosu, bine-simtîtu si bine-rostitu deschise siedintia. Aplause sgomotose si sincere achiamatiuni de placere respunsera cuvintelor bravului profesor.

Urmă „mersulu lui Mihai“ esecutat de orsiestrulu tenerimii cu multa precisiune, care si facu sensatiune mare.

Dupa acésta Elia Traila dechiamă poesi'a sa intitulata „o fantoma.“ Poesi'a, modulatiunea tonului, gestulatiunea, tote fure bune si nimerite, deci publiculu aplaudă cu multa placere.

Urmă o disertatiune interesanta sub titulu „Lips'a unui institutu romanu pentru educatiunea fetelor in Oradea-mare,“ rostita de autorulu Asentiu Garta. Intru adeveru lips'a unui institutu pentru fete in Oradea-mare e mare, de aceea gratulâmu junclui disertante, că a indegetat acésta cestiu vitala si forte ardioria pentru victia nostra sociala-natiunala de aice. Publiculu intimpină cu aplause sgomotose pre junele oratoru, si deosebitu mi-placea multu sâ privescu damele applaudatorie. Chiar acuma audu, că disertatiunea acésta se va publica in „Familia.“

„Cantulu natiunalu“ esecutat de corulu vocalu escită aplause frenetice si corulu fu poftit a-lu repetă.

Inetandu aplausele Ales. Lucaciu dechiamă cu succesu

poesi'a lui And. Muresianu intitulata „Viersulu unui romanu.“

„Cavatin'a din opera Ugo conte di Parigi“ inca cere aplause.

Urmă trilogulu despre poesi'a romana populara, compus si predat cu istetîme. Eu d'in parte-mi asiu fi dorit, ca fia-care persona a trilogului sâ fie reprezentată cîte un ramu a-lu poesiei poporale, d. c. unul celu eroicu, altul celu comicu si a-lu treile celu de amoru.

„Suvenirea Romei“ cantata prin corulu vocalu fu pieșea de pe urma in programu.

In pauza dlu Paulu Draga, membru on. alu societății declamă intre aplauso poesi'a lui Teutu intitulata „Ingratul.“

Apoi urmă partea a dou'a: Academ'a limbistica a alinilor seminaristi. Orsiestrulu esecută „Mersulu lui Hunydy“, — Ignatiu Szilágyi dechiamă „Limb'a romanesca“ din Sionu, — Stefanu Venteru dechiamă forte bine poesi'a lui Petöfy „Ladislau Hunyady,“ — publiculu, deosebitu celu magiaru aplaudă cu entuziasm si onoră pe dechiamatoriu cu buchete de flori, — dechiamatiunea germana si cea francesă succesa asisdere indelungat, — cantecul „Ros'a de Crăiova“ facu sensatiune mare, — dechiamatiunea italiana storse aplause binemeritate, — poesi'a „Fratilor sâ ne unim de Iosifu Vulcanu, dechiamata cîtu se poto de bino prin L. Jerne esită la fia-care strofa entuziasm si aplause prelungite, si la fine autorulu poesiei, carele se afă chiar de satia, fu chiamat pe tribuna intre vivante insuflîte, — in urma orsiestrulu esecută pieșa „trei floricele“, si conduceatoriulu incheiat siedintă a prim o cventare, in care publiculu aplaudă mai alesu pasul unde atins lips'a unui institutu pentru fete. Spre inchiriere corulu insotită de orsiestrul cantă „Dostepta-te Romane!“ Dupa aceste publiculu esf in chiliele laterale aducandu vivante intre dlu canonici Ioanu Popu si dlu Iustinu Popfiu, caroră liditoră séra acésta.

Peste puințu tempu sal'a se straformă pentru localitate de balu, care dură pana demanetă.

In fine amintescu, că d'intre magarii d'acie au participat multi.

Unul de la sate.

Aradu, 12 iuniu 1868.

Documinte d'in constitutiunalismulu magiaru.

Am potè pe tota diu'a, ma pe totu minutulu a areta, a ne plange pe calea acésta, despre nedreptătile fratilor de la ocarmuire, despre nerespectarea romanului si a intereselor lui natiunale, — am potè dà onoratului publicu pe fia-care momentu date despre o politica corupta in administratiunea presinta, am potè face o carte intrega despre fatiar-niciele nenumerate, ce le comitu cei de la potere, cei ce suntu chiamati a ocroti comitatulu acesta; dar sperantia că unu sistemă atât de depravatu, unu sistemă ce-si are de contrari chiaru si pe fauritori săi primitivi, unu sistemă, pe care l-au parasit tota gratia poporului si-lu sustienu numai acei-a, ce suntu cu manile pe masină fauririi lui, — nu potă sustă indelungat, ni dîce că e de prisosu ca sâ-lu atacâmu noi mai adeseori, de prisosu pentru că el este atacatu, in esistintă sa de faptori cu multu mai poternici, de natiuni intrege, care suntu infalibili in credintă si politică loru naturale.

Nu voim dar' a trece la analisa reteleloru infipate prin dualismulu austro-ungurescu, neci a esploră stadiulu la care s'au suiat acele-a pe stindardul lui, că-ci acela le-am vediutu descrise cu fia-care ocasiune in cartea cea eterna a diuariștilor adeveratu natiunale; — ci ca provinciali ne vom margini la unele date constitutiunali (!), din comitatulu nostru, din care onor. publicu va potă judeca, pana unde a ajunsu e frontieră unor indi-vidi, ce traescu si stau sub scutulu dualismo-absolutismului magiaru de acum.

In cerculu Peccichei, dupa ce se lasara in iun. 1867 furtunile ecce grele dualistice peste toti acei romani, cari cutzara a nu votă pentru candidatulu guvernului, dupa ce duoi invetiatori ingreunati cu familie, duoi teneri absoluti fusera inchisi chiaru pe servitorile Rosalielor, dupa ce vro 16 insi d'intre inteligintii romani fusera trasi pe la tribunalulu criminalu si vr'o 80 omeni portati la ascultare, parte la Peccichei, parte la Aradu; dupa ce au facutu tote probleme, chiaru si cele mai aspre de terorisare, fără a fi sositu la resu'tatulu dorit, — dupa ce se mantuia toti d'in criminalitate, si se documentă că nu suntu romanii, respective partita philimoniana cau'sa batatei, — se vedea a fi incetatua tota cau'sa de a mai persecută si terorisă pe romani, ne cugetămu a fi lenisiti; inse ne am insielatu, ca totdeun'a, de căte ori am presupus, că frati magari se voru tredî d'in beteia dorului de supratisare.

Presimtiulu si precautiunea fratilor magari de a pregăti poporulu, ca sâ se aprobie cu cutremurul recerutu de ei la alegerile venitorie, i-au indemnăt a se ingrijî de timpuriu, a si precauti satia cu alegatorii acestui cercu; — deci au rezervat o petițiune subscrisa de mai mulți alegatori d'in cercu data ministeriului mag. inca in anul trecut pentru strămutarea locului electoralu, ca cu ace'a sâ mai teroreze odata pre romanii de aici, sub titlulu, că ar

prinde vătămări personali a comit supremu, a judecătorelui și a postului președinte alu comisiunii de votisare. Rogarea aceea, după cum s'a dăsu totu data în iunie 1867 și numai în lună maiu în an. urințe pre timpulu lucrului, pre timpulu mai folositu la economia rurală fusera chiamată asculțare criminale prin renumitul incuviință de la Pecică, carele prin inchiderile facute au negați testimoniu întregu despre rară desteritate și potă dresă o turma de chinezi său otentotii, și cindu de a guvernă pre unu poporu blandu, cu nescintia de sine, cum e romanul.

Totu la terorisarea acestea contribu și dietă carea ordină incasarea speselor de 252 fl. ca calatorie si diurnelor faimosului domnului Véghsö, care ordinatiune abia ajunsă la pana ce să se tramise prin cercu spre a se de la alegorii cari subscrisea protestul.

Alte cause stau cu anii, altele, ce le vinu bine la tele le implinește indată, altele le rezervează penasuni bine nimerite, — și tote acestea se facu statul patriotismului, sub paliul dualismului și măscă fratietății.

Totu în Pecică, în anul Domnului 1868, și alu ocarmuirii dualistice, s'a intemplatu, că viitorul primariu (magiaru) sub nr. 414 presied. statu concediu de siese septemane domnului N. Simonu notariului primariu d'in Pecică și cu acea rezine prea constituințială: că „daca numitul să sustină în Aradu pe tempulu concediului, și acelă i se va retrage indată“ asemenea: „că în calitatea notarială să nu remana, să nu fungheze, să privatu, neci ca incredintu Nicolae Christian, și ca acelă să fie prin pretorele judecătorelui independentu totaliminte de la atare functiune in casă comunală.“

Alte s'a datu totu atunci cu demandare: că în comunală să nu se depareze d'in comuna nece să fără scirea szolgabiroului.

Scim cu totii, că comunele au dreptu a si ale notarii săi in tempu constituințialu cu votu liberu si comitele legali; daca comunitatea si-alege si plănește notarii săi d'ins'a e chiamata a pretinde responsabilitatea acesti-a, si diregatoriele administrative nu nece unu amestecu in afacerile, ce se tienu strinsu comunități si de suer'a acestor'a — dar, se vede totu, că dualistii voiescu a se estinde chiaru si să dispune peste causele cele mai merunte si nemate, astă cătu e temere că in viitoriu va trădiar si pentru euinele romanilor spașetele lăua astă de lipsă camerariulu si bucatariulu.

y.

Transilvania. Petitione

Maiestatii Sale ces. reg. apostolice in 31 decembrie 1866 pentru susținerea si apărarea autonomiei principatu alu Transilvaniei, redeschiderea dieci continuarea lucrărilor ei. Însocita de 37 plenipotenți cu 1493 subscriziuni.

Cetatea cesaro-regesca, Pregratiose Imperator si Domne!

(Vedi nr. tr.)

Transilvania sufere mai alesu pentru cerbicii a partitei mici, care inca totu se mai ingană cu negativile sale națiunale. Aceasta partita imbui de ambiciune falsă a fostu in tempulu trecutu neîndată cu totulu prin favorari nenumerate, cu care fusesă încarcata si a fostu înțarita prea peste pură în ratecă sa parere, ca si cum ea ar fi unică și a tronului si singura capace de a gubernă. Multamită penru totu acelea bunetăți ea între opusetiunea nu atât de vreunu principiu, de a fostu totudeuna si preste totu, ci mai virtuosu și sistematică.

Acea seria forte importantă de unspredece proponi regesci, pe care Maiestatea Vostra ati bine anunțat prin cuventul Vostru de tronu din iuliu 1863, apoi atâtul pe acele, cătu si mai multe căte-va a face să se asterna dietei in te, sunt alese in adeveru cu mare inteleptiune inspirate de adeverată amore a parintelui patriei. Temeuri greu cumpenitorie, din care se poate deduce, cumca nu numai romanii si sasii, ci si parția mai mare a poporului magiaro-săcioscă și a românei sa de la codificarea si punerea in luce a celor legi; chiaru si repetită participare a celor si a secuilor u alegerile din an. 1863, aceasta afirmare.

Intr' aceea din o mare disgracia tote acestea au să se intempele cu totulu altmintrea. Programă numitei partite a baronului Niculea Veseléz, cunoscută de ani treidieci, sună intre altele: A regimului atâtul in bine cătu si in reu opusetiunea națională, pentru ca in dietă transilvana nici odata nu se potă infinita vre-o lege salutara. De la an. 1863 incoce acestu scopu fu gonit in tote dietele transilvane cu o constantă fără exemplu si in partea mai mare fu si ajunsu. Acea partita voioce a con-

stringe prin acăstă pe regim, ca fusiunea Transilvaniei cu Ungaria să o concedă, ba tocma să o provoce elu insu-si; era neintemplantu-se acăstă, atunci s'ar ajunge de sigură incă cela-laltu scopu, că adecă ar potă infatișa pe regim ca ostilu asupra tierei, ceea ce in adeveru de căte-va ori i-a si succesu. In acestu modu tieră in totu decursulu vecului alu 19-lea fu retinuta de la orice progresu, ca si unu Briareu ferecatu in lantiuri.

Cu ochii lacrematori se roga preaumilitu subsemnatii si comitetii loru, ca Maiestatea Vostra să scapati marele Principatu alu Transilvaniei d'in totală decadintă. Calca cătra liberarea tierei si a celor două milioane ai săi se poate deschide după prea umilită parere a subscrisoru numai prin preanalta sanctiunare a legii electorale d'in anul 1864 si prin conchiamarea unei diete nove pe temeiul acelui-a.

Transilvania nu potă astepta, ea inse nisi că are trebuintă de asteptare. Referintele sale cătra corona unguresca nu mai receru alta regulare, aceleia sunt regulate de multu prin legile fundamentale restatorite prin naltă diploma d'in 20. octobre 1860. Era Transilvania apucase a-si regulă si referintele sale cătra monarchia. Aceasta tiera a Maiestatii Vostre, ceea mai importantă d'in tote cătra resarită, acăstă fortaretia naturală a imperiului are trebuintă impremativa de restaurare in lăintru său, era acestu scopu inaltu se poate ajunge numai prin redeschiderea activității sale in legislatiune intre mieștiunele proprii sale autonome statorite prin legile fundamentale.

Activitatea dictiei transilvane nu ar fi in stare de a impiedica intru nimicu acea „invoire libera“ preveduta in preanalta patenta d'in 20. sept. 1865 cu privire la „pertractarea comuna a celor mai nalte probleme de statu.“ Ideea fundamentală respicata in preanalta diploma d'in 20. octobre si care in 20. septembrie 1865, fă prochiamata d'in nou si cu solenitate de pre augustulu tronu alu Maiestatii Vostre, sub nisi o impregiurare nu potă fi alterata prin o dieta transilvana. Era decum-va in legea de a se reprezenta in imperiul săr propune vre-o modificatiune, care „s'ar potă incepe cu stabilizarea, unitatea si cu pusetiunea suverana a imperiului“, apoi pentru unu casu fericit, precum ar fi acestă, Maiestatea Vostra ati binevoitu a Ve rezervă, ca „resultatele pertractărilor să le propuneti reprezentantilor legali ai celorulalte regate si tiere, pentru ca să primiti si să aproficiati votulu loru totu astă de ponderosu.“ Deci indată ce supunem, cumca marele Principatu alu Transilvaniei nu potă fi sacrificat la acea „invoila libera“, adica aceasta tiera nu potă fi despoiata de autonomia sa statorita tocma in urmarea liberelor sale inviole d'in anii 1692, 1722 si 1744 si in prea naltul cuventu de tronu d'in 1. iuliu 1863 confirmata d'in nou, apoi suntemu in dreptu a si speră, cumca resultatele pertractărilor se voru propune si reprezentantilor acestui mare Principatu alu Transilvaniei, precum s'a intemplatu aceasta cu celelalte acte de statu mai anume in anii 1744 si 1863.

Intr' aceea după tote semnele căte se areta, acea invioare ferbiante dorita se va mai amană multu, pentru că astă numită cestiune unguresca să astă-dி tocma pe punctul, unde stetese ea in aprile 1861. Deci pana una alta dietă transilvana ar potă reapuca firul activității legislative tocma acolo, unde acelăsă curmatu in 1 septembrie 1865 intr'unu modu surprindatoriu. D'in 11 proiecte de lege de la a. 1863 au mai remasă inca siepte neterminate, si proiectul de lege substernutu in anul 1864 „pentru folosirea celor trei limbi ale tierei in afacerile publice oficiale“ mai astepta după prea naltă efectuire, precum si a intemplatu cu celelalte acte de statu mai anume in anii 1744 si 1863.

In ce stare se va fi afandu astă-dி justitia si administratiunea in marele Principatu alu Transilvaniei, s'ar potă cunoște d'in susu insemnată activitate a desu memoratei opusetiuni.

Planul adeca este proiectat de multu, după care locuitorii transilvani se ajunga acolo, in cătu se să se urește d'in sufletu de propriă justitia si gubernare si să fie constrinsă inca si in modulu acestă ca să-si caute scaparea loru in Ungaria. Nenumerate sunt pelecele, cari se arunca in calea unei justitie rapede si a unei administratiuni prosperatorie.

Dupa ce administratiunea municipale se află pana acum in partea cea mai mare in manile partitei feudale, astă anume clasă a cea mai numerosă a locuitorilor este constrinsă a-si cauta la adeversarii săi politici realizarea drepturilor sale, purceditorie atâtul in referintele urbariale desființate prin legă; cătu si d'in legile statorite si sanctiunate de Maiestatea Vostra cu tota solenitatea, privitorie la libertatea politica si națională; apoi este forte bine cunoscute, cătu ecivoce, a caror intregire si interpretare

Maiestatea Vostra o ati dispusu in parte tocma si prin prea gratosă trimitere de propusetiuni regesci.

D'in acestea si alte asemenea impregiurări se mai potă explica inca si acelu unu fenomen in tota Europa, că in dilele nostre multe comune satescă d'in comitate se lipsesc de drepturile avute, simplu numai pe cale administrativa si de acele drepturi ale loru regale, in a caror folosintă accele-si fuseseră aperate atâtul prin gubernalul civil si militar de 12 ani, cătu si prin sistemă gubernamentală ce a existat pana la a. 1865.

O alta nedreptate adeneu simtita stă intru aceea, că comunele satescă nici pana in diu'a de astă-dி nu si luara competintele loru d'in paduri, competintele statorite prin preanalta patenta d'in a. 1854 si care a intrat in obicele urbariale despagubite prin statu. Cunoscutu este, cum că atâtul napastuirile, că se reducă la acele competintele, cătu si certele d'in cauza eredității secesi si cele escate d'in rescumperarea prestatiunilor (robotelor, taeselor) care se potu rescumperi, pe la noi sunt inferate cu uritosul nume de comunismu, era acăstă se face in mană unor legi, cari vorbesc chiaru si respicatu, cum si dupace pentru acela prestatii nu au platit su-mele de despagubire urbariala.

Cauzele de ju lecata pă la mai multe tribunale de instantia prima, in parte tocma si la tabă regescă, sunt tractate cu multa nepasare, ba ce e mai multu, că in multe casuri se denega sub preteste diferte chiaru si executiunea sentințelor intrate in potere de dreptu, era prin acăstă a partile, cari-si cauta dreptul loru, sunt a luse la desesperiune, consintintă a de dreptu e sguduita, pietatea cătra legi micsorata, creștitul publicu alteratu.

Numerosele exemple, prin cari acestea arețări se potu a-lorbi si cari in casu de necesitate s'ar potă enumera, se retacu inca numai d'in cauza, ca inimă cea parintesca a Maiestatii Vostre să fie crutiata de o dorere si mai mare.

Deci după ce preaumilitu subsemnatii si comitetii loru cred, cumca ei atâtul prea plecată loru rugamintă sunatoria pentru respingerea articolului de uniune d'in a. 1848 si susținerea autonomiei marei Principatu alu Transilvaniei, cătu si cecalata prin carea se cere prea gratosă sanctianare a legii electorale substernute in an. 1864 si redeschiderea dietei, le-au proptit eu temeiuri seose d'in legi si d'in starea tierei, cum si tare convinsu, cumca prea gratosă acordare a rogamintilor nostre va corespunde in linia prima intereselor coronei, puschiunii suverane a imperiului, augustelor si parintescilor scopuri ale Maiestatii Vostre, apoi totu odata si prosprietății marei Principatu alu Transilvaniei, precum si bine inteleselor interes si libertăți legale ale locuitorilor săi, incheiatu cererea nostra substernuta in veneratiune omagiala cu ferbiutea rugatiune către Creatorulu universului pentru înlelung a si gloriosă vietă a Maiestatii Vostre si angustei Vostre dinastie.

Ai Maiestatii Vostre

supusi prea umiliti

George Baritiu m. p., Dr. Ioan Ratiu m. p.
Brasovu si Turda in 31 octobre 1866.

București, 24 mai 1868.

UNU ECHO

la Pronunciamentul d'in Campulu libertății.

Este in Transilvania, pe anghiuul formatu de ambele Tirnave la imbinarea loru, unu locu neinsemnatu in aparținta, ince glorioșu si de mare importanță pentru suvenirele sale cele măretie si binecuvintate. De acolo s'a au lătu primulu glasu alu reinviarei naționale; si de acolo mai tardiu si-lău sboru geniulu libertății române. Acolo la 3/15 Maiu 1848, ceea mai frumosa dă d'in vietă Romanilor de peste Carpati, alesii si poporul român, in ceea mai grandiosa adunare de popor ce s'a vediutu vre odata a ruptu si a inormentat pentru totu deună jugulu seculariu alu servitutii, si inaintea lui Dumnezeu si a lumii a decretat la intaritu cu juramentu si lău sigilatu cu sangele a 40,000 de martiri alesi, ca să fie eternu. Dile de doliu au trecutu inca de atunci peste naținea română. Vijeliu si ventul tiraniei au ruptu mai de totu flamură ce se inaltă se pe campulu libertății. Romanii ince nu incezeaza a-si tienă ochii atintiti in acolo. — Astă-dி Transilvania este era-si data arbitriului si crudimii, este era-si insultata si palmita. — Abi curagi si credintia in Domnedieu, o tiera martira; filii tei inca traescu!

Romanii de peste munti, cari a-ti serbatu santă dă a Libertății, ve salutămu, si unim votul si urăriile noastre cu ale voastre!

Romani de la Campulu Libertății, vocea voastră ne-a facut să tresărim de bucuria si de speranță. Ea este cu atâtul mai petrunditorie cu cătu este mai inadusă; precum riul candu intelnesce stavile si măresce forțele sale, si candu le-a marit de ajunsu, atunci frange stavile si curge inainte. Calea dreptății este adeseori spinosă si baricadată; da, ea este ade-

se-ori plina de sange; daru acést'a este calea mantuirei, calea fericirei si a gloriei. Fii ai dreptății si libertății, inainte pe acést'a cale!

Mai multi junii Romani

ROMANIA.

Adunarea in sedint'a de la 7 iuniu a desbatutu si votat 11 articli d'in concesiunea Strusberg. In sedint'a de la 2 iuniu asemenea a desbatutu si votatui cei-lalți articlui si, puindu-se la votu prin apel nominal in totale amendoue concesiunile d'odata, adeca aceea a dloru Offenheim si Strusberg s'au primitu cu 79 voturi pentru, 23 contr'a si 5 abstienuti.

Aceste concesiuni suntu seriose; totulu ne face a crede că, amendoue voru incepe indata lucrările loru si ca de adi in trei ani liniele cele mari voru fi sfersite, si d'aceea acestu actu, facutu de guvernului si de Adunarea aptuale, este unulu d'in cele mai binefacatorie, pentru care, de adi in cinci ani, voru fi si voru remane pentru totu-de-una binecuventati de către natiune.

Acést'a Adunare va avea in dîlele aceste inca o ocasiune pentru a-si atrage binecuventările natiunii; acést'a ocasiune i-a oferit-o doue cereri de concesiune ce i s'au facutu, un'a d'o compania englesa pentru plutirea pe Dunare si alte riuri ale tierei, cu vapore suptu pavilionulu romanu, si alt'a pentru plutirea cu slepuri si vapore pe Oltu, totu suptu drapelul romanu si ceruta de o asociatiune romana.

Legea cea mai natiunale, legea armării, dupa ce fu amendata, apoi ea nu potu dobendil in Senatu de cătu unu votu, unu singuru votu in favorea ei, 27 de bile in contra 26. — Ci pentru ce? Nu este buna acést'a lege! Daru ea a fostu desbatuta si votata de Camer'a Statului si multi d'in senatorii cari au respinsu-o acum, au votat-o unii la 1863, cum d. Brailoiu, si altii la 1865, cum d. Nicolae Cretulescu. Pentru ce daru ceea ce era bunu pana eri, devin rêu adi! — Ceea inse ce este si mai dorerosu, suntu cuvintele cu cari cei 26 de senatori au respinsu, prin vocea dului Nicolae Cretulescu, legea cea natiunale. Poporulu romanu, dîsera domnialoru prin gur'a dului Nicolae Cretulescu, „poporulu romanu, atâtu celu rural si celu urbanu, este miseraabile si iniorinte; poporulu romanu nu-si poate apera si nici e se certă drepturile sale, căci nu are nici cunoscintia nici moralitate; poporulu romanu, repeta d. Nicolae Cretulescu, este corruptu intr'un u gradu forte mare si nu poate scie să si aperi drepturile sale.“

Si in sfîrsitu cei 26 de senatori, refusa legea, dîcundu prin dnu Nicolae Cretulescu, că nu este nevoie de armare in tier'a nostra, fiindu că n'avemu contr'a cui se ne armâmu, căci noi n'avemu inca esistintia nostra propria asicurata.“

Amu fi credintu, amu fi fostu sicuri, că chiar daca d'in alte cause, si mai cu séma d'in caus'a economiei de bani, ar' fi potutu fi cine-va contra acestei legi, nu mai pota fi unu singuru senatore, care se

nu fi votatui legea in urm'a ingrozitorilor cuvinte ale dului Nicolae Cretulescu. Cum! Domni'a sa dechiara, de pe inaltimca tribunii Senatului, in facia Europei si a natiunii sale, că in orasie si in sate, români sunt miserabili, iniorinti, corrupti si imoralii; că natiunea romana nu-si cunosc drepturile sale, că nu este in stare d'a si le aperă, si că nici nu are dreptu d'a si le aperă, „căci nu are esistintia sa propria asicurata,“ si 26 de Senatori, jumetate fara unulu d'in cei presinti, ineunscintieza dîsele si dechiarările dului Nicolae Cretulescu! Si 32 de Senatori nu protesteaza toti intrunu singuru glasu, nu ceru escluderea d'in Senatu a celui, care arunca tin'a cea mai infectata a supr'a natiunii sale! Ne tememus să nu ne scape o strigare care să pota pana la ore care punctu să responda dului N. Cretulescu si d'aceea lasam pentru adi pen'a, marginindu-ne a dice natiunii romane: éca ce credu 26 de Senatori de tine! marginindu-ne a dice celor 5, 6 alegatori d'in catedrala lui Radu Negru: éca reprezentantele vostru!

(Estrusu d'in „Rom.“)

Noutăți Straine.

SERBIA. Miscamintele de partide, cari se voru ivi cu ocasiunea alegerei principelui Serbiei, voru deschide poterilor europeen unu campu largu pentru a conturbă leniscea interna si contielegerea sub pretestulu, carele lu au, in intielesulu tratatelor, ca poteri garanti. Si intr' adeveru precum se poate cete in unu telegramu d'in Vien'a, guvernului Turciei a si provocat pre poterile garanti, ca să faca dispusetiunile necesarie pentru Suplenirea tronului serbescu. „Poterile garanti“ nu voru asteptă de singuru lungu tempu, pentru a se infatisă pre aren'a luptei si pentru a exploata in interesulu loru egoisticu cele mai sacre interese a le unui poporu liberu. In ministeriul imperiale de resbelu lucra nentreruptu, pentru ca să pota fi gata la ori-ce evineminte, temendumu-se că la Dunarea infer voru crumpe turburări, si eu privire la acést'a eventualitate voiescu a tramite unu corpu de militia la fruntarile serbesci. In momentulu de fatia tote sunt linisite in Serbi'a, inse in Vien'a se sente totu-si „mirosul“ de turburare. Este unu lucru vechiu, că inclinatiunea de amestecu s'a indatenatu a se manifesta totu-de-un'a in „mirosul turburărilor.“ Austr'a nu voiesce inse nece in unu pretiu ca să proceda ca provocatoria; ast'a e ce Austr'a anuncia, celu putinu de unu anu incoce, lumii intrege. Ei bine, lumea e cu multu mai intelepta, decât să dee credientu vorbelor.

Sciri electrice.

Vien'a, 13 iuniu. Austr'a si poterile apusene sunt de parerea, că in Serbi'a numai unu indigenu pote fi alesu principe.

Belgradu, 13 iuniu. Una prochiamatiune a ministrului de resboiu ineunscintieza armat'a ser-

besca, că dorint'a principelui ucisu a fostu potulu său, Milanu Obrenowits să-i urmeze pre si provoca armat'a să execute voint'a principelui.

Alegerile pentru scucina sunt escrise pe iuniu, conchiamarea scucinei pre 2 iuliu.

Belgradu, 13 iuniu. Repräsentantia consula a prochiamatu unanimu pre nepotulu principelui asasinatu, ca principe presumtivu in Serbia.

Bucuresti, 13 iuniu. Senatul a primitu de neincredere in contr'a ministeriului, pe că acést'a promisese Rusiei, fara inviorea semsum'a de doue milioane de piastri pentru materiale cetătilor ruinate. Ministeriul si-a datu dimisie principale a primitu-o si a impoterit pre Plat Costaforu cu formarea cabinetului.

Belgradu, 13 iuniu. Resultatul de acum alu investigatiunei despre asasinarea principelui constata o conjuratiune in favorea dinastie regorgevits. Asasinatorii sunt: Radovanovici, Siabatiu, Rodich si Stanakovich d'in Pasian.

Belgradu, 13 iuniu. Investigatiunea desce, că esprincipale Alessandru e autorulu intelectual alu asasinării. Representantele anglosau d'in Constantinopole a esprimatu regintiei condolint'a curiale; asemenea a facutu si sultanulu.

Viena, 12 iuniu. Ministrul de finantie si sternutu proiecte nove pentru dare, prin care de pamantu se va urca cu $\frac{1}{12}$, darea claselor case cu $\frac{1}{4}$, darea de venit u cu $\frac{3}{5}$, cele doue mai inferioare de venit u cu $\frac{3}{10}$. Capitulul detinut de statu se resolvesce, asemenea si modificarea tutelor bancei. In comisiunea pentru controla teritoriilor de statu se alegu Kaiserfeld, Zyblik Winterstein si Skene. Se primesce conveninta timbru cu Ungari'a. — Principalele Napoleoni manane la la Prag'a; la Belgradu nu se duce.

Semlinu, 13 iuniu. Foia oficiala si dimisie „Vidovdan“ se pronuncia pentru Obrenovits si tra lui Karageorgevits. Se vorbesce, că aru fi catu militia cătra Gradiste si frontari'a turcesca.

Vien'a, 13 iuniu. Principele Napoleonu catu la Prag'a.

Parisu, 13 iuniu. „Patrie“ serie: Milanu Obrenovits, nepotulu principelui asasinatu d'in Serbia plecatu eri la Belgradu, insotit de personalitate mai insemnate ale coloniei serbesci.

Vien'a, 12 iuniu. Generalul Gablenz catu la Belgradu, ca să asiste la immormentarea principelui.

Proprietariu, redactoru responditoru si editorul ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisi'r'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la	7 ore 45 min. dem.	si la	8 ore —	min. ser'a.
„ Pösionu	„ 10 „ 24 „	„ „ 10 „ 51 „	„	„	„
„ Neuhäusel	„ 1 „ 23 „	diu'a, „ 1 „ 54 „	nóptea	„	„
„ Pest'a	„ 5 „ 19 „	d. m. „ 6 „ 31 „	deman.	„	„
„ Czegléd	„ 7 „ 54 „	„ 9 „ 14 „	„	„	„
„ Segedinu	„ 12 „ 12 „	nóptea, „ 2 „ 55 „	dup. m.	„	„
„ Temisi'r'a	„ 3 „ 55 „	deman. „ 7 „ 47 „	„	„	„
„ Jasenova	„ 8 „ 4 „	„ „ *	„	„	„
„ Beseric'a-Alba	„ 8 „ 40 „	„ „	„	„	„
Sosesc in Baziasiu	la	9 „ 10 „	„	„	„

*) De la Temisi'r'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisi'r'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la	5 ore 55 min. d. a.	„	„	„
„ Beseric'a-Alba	„ 6 „ 27 „	„	„	„	„
„ Jasenova	„ 7 „ 6 „	„	„	„	„
„ Temisi'r'a	„ 10 „ 40 „	ser'a si la	7 ore 25 min. dem.	„	„
„ Segedinu	„ 2 „ 26 „	nóptea, „ 12 „ 59 „	diu'a	„	„
„ Czegléd	„ 6 „ 35 „	deman. „ 6 „ 21 „	d. a.	„	„
„ Pest'a	„ 9 „ 55 „	„ 9 „ 30 „	sér'a	„	„
„ Neuhäusel	„ 1 „ 52 „	diu'a, „ 1 „ 8 „	nópt.	„	„
„ Pösionu	„ 4 „ 48 „	d. a. „ 4 „ 12 „	deman.	„	„
Cosesc in Vien'a	la	6 „ 36 „	„ 6 „ —	„	„

*) De la Temisi'r'a la Baziasiu comunica numai odata.

Jasenov'a-Oraviti'a.

De la Jasenov'a pleca la 8 ore 30 minute domaneti'a.

„ Jam „ 9 „ 12 „ „ „

„ Racasdia „ 10 „ 12 „ „ „

Sosesc in Oravita la 10 „ 57 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Basiasiu la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Vien'a la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Vien'a la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Vien'a la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Vien'a la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„ Segedinu „ 12 „ 12 „ „ „

„ Temisi'r'a „ 3 „ 55 „ „ „

„ Jasenova „ 8 „ 4 „ „ „

„ Beseric'a-Alba „ 8 „ 40 „ „ „

Sosesc in Vien'a la 9 „ 10 „ „ „

„ Czegléd „ 7 „ 54 „ „ „

„